

Socialstyrelsen sammanfattar systematiska översikter
– effekter av metoder i socialt arbete

Scared Straight

En systematisk översikt från Campbell Collaboration visar att det är bättre att inte göra någonting alls än att exponera unga för Scared Straight-program. Forskarna rekommenderar att om dessa program ska användas behöver användaren utvärdera insatsen.

Källa

Petrosino A. m fl. Scared Straight and Other Juvenile Awareness Programs for Preventing Juvenile Delinquency: A Systematic Review. The Campbell Collaboration; 2012.

Översikten baseras på 9 randomiserade kontrollerade eller kvasiexperimentella studier som är publicerade mellan 1967 och 1992. Ungdomarna i studierna är mellan 13–21 år. Endast en studie inkluderar flickor. I studierna ingår ungdomar som begått brott eller löper risk att begå brott. Alla studierna har jämfört en Scared straight-insats med kontrollgrupper som inte fått någon insats alls. Studierna innehöll mått på uppföljningar av kriminalitet så som, anhållen misstänkt för brott, dömd i domstol, kontakt med polis eller självrapporterad kriminalitet. Översikten är en uppdatering från den som publicerades 2003.

Resultat

- De nio studierna som inkluderats i översikten ger inget stöd för att Scared Straight-program är effektiva för ungdomar med kriminellt beteende. Hos de ungdomar som fått insatsen ser man en ökning i kriminalitet jämfört med kontrollgrupper som inte fått någon insats alls.
- Insatsen kan ge motsatt effekt. Det finns en ökad risk för att de ungdomarna som fått insatsen börjar eller fortsätter begå brott i framtiden.
- Vilken typ av intervention som använts (från mer konfronterade interventioner till rundturer i fängelser) verkar inte påverka insatsens effekter.
- Uppdateringen av översikten visar att det saknas randomiserande studier av insatsen efter 1992.

Insatsernas innehåll

Scared Straight- program syftar till att avhålla ungdomar från ett kriminellt beteende. Metoden bygger på teorier om att verkliga presentationer av fängelsemiljöer ska skrämra ungdomar med tidigare kriminellt beteende eller som har en

risk för att begå kriminella handlingar till avhållsamhet. Scared Straight-program kan se olika ut. De tidiga versionerna av programmet var huvudsakligen konfronterande, med brutala och överdrivna historier om våldtäkt och mord på intagna i fängelser. Dagens program är mer undervisande än konfronterande.

Hur säkra är resultaten?

Studiernas resultat var samstämmiga för de flesta av de viktigaste utfallsmåtten. När författarna gjorde analyser där de uteslöt studier med metodologiska problem ändrades resultaten inte nämnvärt. Författarna har kritiserats för att den senaste studien som använts i översikten är från 1992 och att Scared Straight-program kan ha utvecklats sedan dess. Författarna menar att på grund av att resultatet inte skiljer sig nämnvärt mellan de studier som är med i översikten borde nyare studier komma fram till liknande resultat.

Är resultaten relevanta för svenska förhållanden?

Samtliga studier i översikten är genomförda i USA. Scared Straight insatser har använts i Sverige. De har då kallats för påverkans- eller konsekvensprogram. Programmen har främst bestått av samtal eller studiebesök på fängelser, häkten, akutmottagningar på sjukhus, missbruksenheter eller ungdomsmottagning.

Brå kom 2008 med en rapport om effekterna av påverkans- eller konsekvensprogrammen. Resultatet visade att man inte kunde fastställa programmets effekt på grund av att det i kommunerna saknades distinkta programalternativ. Det saknades en vedertagen definition av vad ett påverkans- eller konsekvensprogram egentligen var och dessa utformades på lokal nivå. En stor del av de ungdomar som deltog i dessa program hade återfallit i brott efter en tid. Det visade sig att hela sextio procent av de deltagande, efter 18 månader från påbörjat program, var skäligen misstänkts för nytt brott.

En systematisk översikt innefattar forskning på ett visst område fram till den tidpunkt som den genomförs. Studier som skulle kunna påverka slutsatserna kan ha publicerats sedan den här översikten gjordes.

Referenser

Kommunernas påverkansprogram och deras deltagare år 2004. En kartläggning. Stockholm: Brottsförebyggande rådet. Rapport 2008:1.